

Aan: TK-woordvoerders Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Cc: Minister Ploumen
Datum: Amersfoort, 16 april 2013
Betreft: Beleidsnotitie 'Wat de wereld verdient' van minister Ploumen
Bijlage: voorbeelden van impact van investeringen in onderwijs

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Nederland heeft jarenlang een voortrekkersrol gehad op het gebied van onderwijs in ontwikkelingslanden. Het vorige kabinet besloot die los te laten. De effectiviteit van programma's speelde bij dit besluit niet mee: de overwegend positieve conclusies van de brede evaluatie van de Nederlandse bijdrage aan onderwijs gedurende 1999-2009 door de IOB (Education Matters, 2011)¹, kregen nauwelijks politieke aandacht. De keuze om te bezuinigen op onderwijs was gebaseerd op de aanname dat andere donoren en internationale instanties de rol van Nederland zouden kunnen en willen overnemen.

Een bijdrage blijven leveren aan MDG 2

Mede op aandringen van de Tweede Kamer nam het vorige kabinet wel de verantwoordelijkheid om een bijdrage te blijven leveren aan het realiseren van Millenniumdoelen 2 en 3 en de Education For All-doelen (EFA). Enerzijds door een jaarlijkse bijdrage van € 30 miljoen aan het Global Partnership for Education (GPE). Dit internationale onderwijsfonds vult deels de gaten die door het wegvallen van bilaterale donoren zoals Nederland in de onderwijsbudgetten van een aantal van de armste landen ontstaan. Anderzijds door op beperkte schaal onderwijsactiviteiten te financieren die ondersteunend zijn aan de speerpunten. Zoals het UNICEF programma Onderwijs en Vredesopbouw t.b.v. Veiligheid en Rechtsorde, onderwijsinitiatieven op het terrein van Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR), en beroepsonderwijs ten behoeve van Voedselzekerheid en Water (o.a. via NICHE en NPT). Dat dat waardevolle en effectieve investeringen zijn, blijkt zonneklaar uit het literatuuronderzoek naar de impact van investeringen in onderwijs, dat onderdeel vormt van de IOB-evaluatie. Zie de bijlage voor de belangrijkste uitkomsten.

Veel te rooskleurig

In het nieuwe beleid van Rutte-II verdwijnt onderwijs na 2014 nagenoeg geheel van de Nederlandse ontwikkelingsagenda. Volgens de beleidsnota 'Wat de wereld verdient' van minister Ploumen, is Millenniumdoel 2 (universele toegang tot basisonderwijs) in zicht. In een Kamerbrief over de Nederlandse inzet in de Post 2015 ontwikkelingsagenda van 22 januari 2013 schreef de minister al dat MDG 2 'met extra inspanningen haalbaar is' in 2015.

Dat is een veel te rooskleurig beeld. Het Unesco EFA-Global Monitoring Report 2012 waarschuwt juist dat de vooruitgang op de internationale onderwijsdoelen stagneert en dat het risico bestaat dat ze per 2015 niet worden gehaald. Op dit moment krijgen 250 miljoen kinderen van schoolgaande leeftijd (40%!) geen, onvoldoende of zulk slecht onderwijs dat ze

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/11/15/education-matters-policy-review-of-the-dutch-contribution-to-basic-education-1999-2009.html>

niet leren lezen en schrijven. 200 miljoen 14- tot 15-jarigen in ontwikkelingslanden (1 op de 5!) is analfabeet en praktisch kansloos op de arbeidsmarkt.

Geen onderwijs voor kinderen armste landen

Ook is het de grote vraag wie die 'extra inspanningen' gaat leveren. Sinds 1999 zijn ontwikkelingslanden zelf meer gaan investeren in onderwijs, de lage inkomenslanden zelfs gemiddeld 7%, maar steeds meer donorlanden laten het afweten. Sinds 2010 stagneert de internationale steun voor onderwijs. Mede daardoor is er nu jaarlijks een tekort van US\$ 26 miljard om goed basisonderwijs voor iedereen te garanderen.²

Volgens de nieuwe beleidsnota worden in de toekomst alle Nederlandse bijdragen aan onderwijs in ontwikkelingslanden beëindigd, met uitzondering van het beurzenprogramma. Dat betreft niet alleen de bijdrage aan multilaterale fondsen als het GPE, maar ook de onderwijsactiviteiten die ondersteunend zijn aan de speerpunten. Deze bezuinigingen treffen met name kinderen uit de armste en meest kwetsbare groepen in ontwikkelingslanden.

Daarbij heeft de Nederlandse regering geen enkel voornemen om internationaal aandacht te vragen voor onderwijs of om andere donoren en instanties aan te sporen hun verantwoordelijkheid te nemen. Dat blijkt duidelijk uit minister Ploumen's beleidsnota en uit haar brieven aan de Tweede Kamer over het Europese ontwikkelingsbeleid (dd 12 dec 2012) en over de Nederlandse inbreng in de post 2015 Ontwikkelingsagenda (dd 22 jan 2013).

Onderwijs voor meisjes

Zeker op het gebied van 'gender' en het speerpunt Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten is het ontbreken van elke inzet voor onderwijs onbegrijpelijk. Uit tal van onderzoeken blijkt dat juist onderwijs het meest effectief is om de positie van meisjes en vrouwen te verbeteren. Niet alleen wat betreft hun recht op zelfbeschikking en in economisch opzicht, maar zeker ook wat betreft hun (reproductieve) gezondheid, en die van hun kinderen. Onderwijs voor meisjes is het meest probate middel tegen kindhuwelijken, tienerzwangerschappen en besmetting met HIV (zie de bijlage voor de belangrijkste onderzoeksresultaten).

Woord houden en effectiever zijn

Op 22 april a.s. vindt een hoorzitting plaats over het regeringsbeleid ten aanzien van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. In mei gaat de Tweede Kamer met Minister Ploumen in debat. Ondanks de financiële beperkingen als gevolg van de bezuinigingstaakstelling, zou de Nederlandse regering binnen dat beleid andere keuzes kunnen en moeten maken.

De Global Campaign for Education bepleit dan ook het volgende:

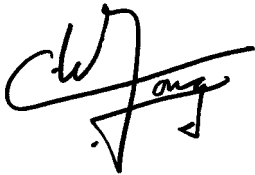
- Nederland heeft getekend voor het halen van de Millenniumdoelen en de Education For All doelen. Nederland blijft zich daarom tot 2015 maximaal inspannen om zoveel mogelijk kinderen en jongeren de kans te bieden op goed onderwijs, ook al zijn er financiële beperkingen. Een kwestie van woord houden.
- Nederland blijft binnen het beleid ten behoeve van de speerpunten substantieel investeren in gerichte onderwijsactiviteiten. Investeren in kwaliteitsonderwijs is een aantoonbaar effectieve investering die het succes vergroot van programma's voor

² <http://efareport.wordpress.com/2013/03/14/education-for-all-is-affordable-by-2015-and-beyond/>

met name SRGR maar zeker ook voedselzekerheid, water en veiligheid en rechtsorde. Via bijdragen aan multilaterale organisaties als GPE en UNICEF blijft Nederland zijn aandeel leveren aan goed onderwijs voor iedereen.

- Naast maatregelen ter ondersteuning van nationale belastingssystemen in ontwikkelingslanden en het tegengaan van internationale belastingvermijding, ondersteunt Nederland innovatieve vormen van financiering (zoals de Financial Transaction Tax). Bovendien zet Nederland zich ervoor in, dat de opbrengsten van deze maatregelen worden gebruikt voor versterking van sociale sectoren en diensten in ontwikkelingslanden.
- Nederland overlegt momenteel met andere landen over nieuwe duurzame ontwikkelingsdoelen na 2015, als de Millenniumagenda afgelopen is. Die doelen moeten méér zijn dan een lijstje aanbevelingen vanuit de vier Nederlandse speerpunten. Nederland maakt zich sterk, in Europa en wereldwijd, dat óók voor onderwijs stevige doelstellingen worden opgesteld. Kinderen en jongeren in alle landen hebben daar recht op.

Dank voor uw aandacht en vriendelijke groeten,

Kees de Jong

Directeur Edukans, namens de Global Campaign for Education-Nederland

GCE-NL is een coalitie van Edukans/ICCO, Oxfam Novib, Save the Children, Woord en Daad, de Algemene Onderwijsbond en CNV Onderwijs.

Deze brief is medeondertekend door UNICEF Nederland.

Voor nadere toelichting kunt u contact opnemen met Jeanne Roefs, coördinator GCE-NL, tel. 06-38128808 of Jeanne.Roefs@edukans.nl.